

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania P. S.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Wałbrzychu
o rentę socjalną i rentę rodzinną,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 19
marca 2024 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego we
Wrocławiu
z dnia 22 marca 2022 r., sygn. akt III AUa 1341/21,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną,**
- 2. oddala wniosek pełnomocnika odwołującego się o
zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z
urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze wyrokiem z 9 czerwca 2021 r., VII U 267/20
oddalił odwołanie P. S. od decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddział w Wałbrzychu z 30 marca 2020 r. o rentę rodzinną i rentę
socjalną.

Apelację od powyższego wyroku złożył odwołujący się, zastępowany przez opiekuna prawnego G. S., nie precyzując wniosków apelacyjnych, powołując się na bogatą dokumentację medyczną, podnosząc, że jest niezdolny do pracy całkowicie i niezdolny do samodzielnej egzystencji, wymaga opieki osoby trzeciej, a stan ten trwa od dzieciństwa.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 22 marca 2022 r., III AUa 1341/21 oddalił apelację odwołującego się wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że spór w sprawie dotyczył wyłącznie oceny czy odwołujący się jest nadal osobą całkowicie niezdolną do pracy. Sąd Apelacyjny wskazał, że warunkiem nabycia prawa do dalszej wypłaty świadczeń jest istnienie całkowitej niezdolności do pracy. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, że Sąd Okręgowy przytoczył mające w sprawie zastosowanie przepisy dokonując zasadnej ich oceny na tle okoliczności faktycznych sprawy. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53) jednoznacznie wskazuje, iż warunkiem nabycia prawa do renty rodzinnej przez dziecko jest istnienie całkowitej niezdolności do pracy. Z kolei art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. 2020 r., poz. 1300 ze zm.) również wskazuje, że warunkiem nabycia praw do tego świadczenia jest istnienie całkowitej niezdolności do pracy. W obu przypadkach w zakresie definicji całkowitej niezdolności do pracy znajduje zastosowanie art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W zakresie oceny istnienia niezdolności do pracy wymagana jest wiedza specjalistyczna medyczna. W sprawie wiodące u odwołującego się są choroby natury psychiczno - psychiatrycznej. W pełni zasadnie było w tych okolicznościach zasięgnięcie opinii biegłych sądowych lekarzy psychiatry i psychologa oraz kolejnej opinii psychiatry.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że nie może poczynić ustaleń sprzecznych z opinią biegłego, o ile jest ona prawidłowa przy uwzględnieniu powyższych kryteriów, zaś odmienne ustalenia nie mają oparcia w pozostałym materiale dowodowym (wyroki Sądu Najwyższego z 14 marca 2007 r., III UK 130/06, OSNP 2008 nr 7-8, poz. 113; z 24 lutego 2010 r., II UK 191/09; z 12 stycznia 2010 r., I UK 204/09, LEX nr 577813).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że wnioski końcowe dwóch niezależnych opinii biegłych sądowych są wyjątkowo zgodne co do nastąpienia poprawy stanu zdrowia badanego, a w konsekwencji braku istnienia całkowitej niezdolności do pracy. Od uznania P. S. za całkowicie niezdolnego do pracy w listopadzie 2015 r. doszło do poprawy funkcjonowania, zwiększenia przystosowania społecznego, potwierdziły to wyniki badań testowych badających poziom inteligencji. Podjęcie zatrudnienia może, w ocenie biegłej psychiatry zwiększyć poczucie niezależności, poprawić funkcjonowanie społeczne i relacje interpersonalne. Obniżenie sprawności umysłowej odwołującego się, aktualnie decyduje o częściowej niezdolności do pracy, jest zdolny do wykonywania prac prostych, niewymagających angażowania wyższych procesów umysłowych. Ocena biegłych uzasadniała fakt, iż badany nie leczy się psychiatrycznie oraz nie wykazuje głębokich objawów niepełnosprawności intelektualnej czy zakłócenia sprawności psychicznej w stopniu skutkującym całkowitą niezdolnością do pracy.

Pozostali biegli, którzy szczegółowo badali odwołującego się, tzn. lekarz kardiolog oraz neurolog nie stwierdzili takiego zaawansowania schorzeń z zakresu ich specjalizacji, by można było uznać, że jest całkowicie niezdolny do pracy.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy stanowił wystarczającą podstawę do przyjęcia, że jakkolwiek faktycznie u odwołującego się stwierdzone zostały pewne zaburzenia sprawności organizmu, jednak nie powodują one niezdolności do wykonywania jakiejkolwiek pracy.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w imieniu odwołującego się wniósł jego pełnomocnik ustanowiony z urzędu, zaskarżając wyrok ten w całości. Pełnomocnik skarżącego wskazał, że opiera skargę kasacyjną na „przepisie art. 398³ § 1 pkt. 2 k.p.c. poprzez naruszenie przepisów postępowania w zakresie braku ustalenia czy wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy nie tylko w zakresie wynikającym z oceny lekarzy specjalistów (psychiatry i psychologa) ale także w wymiarze praktycznym tj. czy wnioskodawca w swoim stanie psychofizycznym i w uwarunkowaniach społecznych oraz dotychczasowym funkcjonowaniu jest zdolny do pracy oraz posiada realne możliwości podjęcia odpłatnej pracy choćby w ograniczonym zakresie.”

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz uchylenie w całości poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego jej rozpoznania, rozstrzygnięcia o kosztach procesu za wszystkie instancje oraz przyznania pełnomocnikowi z urzędu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pełnomocnik skarżącego wniósł na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej albowiem dotyczy ona bardzo istotnych życiowo kwestii dotyczącej źródeł egzystencji wnioskodawcy a jego sytuacja rodzinna (a konkretnie jego matki z którą mieszka i się nim opiekuje) nie gwarantuje jakiegokolwiek wsparcia finansowego w tym zakresie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. jednym z obligatoryjnych wymogów skargi kasacyjnej jest przytoczenie przez skarżącego podstaw kasacyjnych. Ten wymóg formalny stanowi element konstrukcyjny skargi kasacyjnej, niepodlegający uzupełnieniu w ramach tzw. postępowania naprawczego. Stosownie do art. 398⁶ § 1 k.p.c. uzupełnieniu podlegają wyłącznie wymagania skargi kasacyjnej określone w art. 398⁴ § 2 i 3 k.p.c. Wprowadzone przez ustawodawcę wymagania formalne skargi kasacyjnej wynikają z ustawowego obowiązku sporządzenia i podpisania jej przez profesjonalnego pełnomocnika (tzw. przymus adwokacko-radcowski; art. 87¹ § 1 k.p.c.).

Pełnomocnik skarżącego przedstawiając podstawy kasacyjne, wskazał, że opiera skargę kasacyjną „na przepisie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. poprzez naruszenie przepisów postępowania w zakresie braku ustalenia czy wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy” ograniczył się w istocie do przytoczenia treści art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., niewypełniając tym samym formalnego i bezwzględnego wymogu skargi kasacyjnej, czyli nie wskazując naruszenie jakich przepisów postępowania zarzuca.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, wyjaśniono już, że w wypadku pierwszej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) konieczne jest sprecyzowanie naruszonych norm prawa materialnego oraz postaci ich naruszenia,

a w przypadku drugiej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.) należy skonkretyzować przepis (przepisy) postępowania, któremu uchybiono oraz określić istotę wpływu, jaki mógł stąd wyniknąć dla wyniku sprawy. Braki wniesionej skargi kasacyjnej, które dotyczą wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c., mają nieusuwalny charakter (postanowienie Sądu Najwyższego z 6 czerwca 2018 r., II CSK 48/18, LEX nr 2505403). Należy do nich m.in. przytoczenie podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienie. W tym przypadku niemożliwa jest jakakolwiek forma uzupełnienia braków (co innego – jak się wydaje – w przypadku niedociągnięć, które dotyczą jednak zawartych we wniesionej skardze jej formalnych wymogów, a które jedynie wymagają wyjaśnienia i istnieje ryzyko pozbawienia strony skargi kasacyjnej z uwagi na drobne nieścisłości, które mogą być odmiennie odczytane).

Skarga kasacyjna okazała się zatem dotknięta nieusuwalnym brakiem formalnym w postaci braku wskazania jakichkolwiek podstaw skargi. Nie sformułowano w niej żadnego zarzutu naruszenia konkretnego przepisu prawa. W oczywisty sposób nie spełnia to wymogów wyjaśnionych w utrwalonym i znanym od dawna orzecznictwie Sądu Najwyższego co do konstrukcji podstaw skargi kasacyjnej. Sąd Najwyższy, działając jako sąd kasacyjny, nie jest uprawniony do samodzielnego konkretyzowania zarzutów lub stawiania hipotez co do tego, jakiego przepisu dotyczy podstawa skargi (wyrok Sądu Najwyższego z 9 grudnia 2004 r., I PK 27/04, LEX nr 2450843; wyrok z 19 września 2019 r., II UK 83/18, LEX nr 3551904).

Brak taki skutkuje zaś odrzuceniem skargi (postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 czerwca 2018 r., II CSK 48/2018, LEX nr 2505403 oraz z 7 lutego 2008 r., II UK 266/07, LEX nr 844741). Niewłaściwe, nieprecyzyjne i ogólnikowe określenie podstaw kasacyjnych stanowi nieusuwalną wadę skargi i prowadzi do jej odrzucenia jako niedopuszczalnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2010 r., I CSK 414/09, LEX nr 1331254, z 4 października 2007 r., I PK 162/07, LEX nr 864039 i powołane tam orzecznictwo).

Ponadto wymaga zaznaczenia, że wprowadzie skarżący wypełnił wymóg formalny skargi kasacyjnej polegający na zgłoszeniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, ale wniosek ten w ogóle nie nawiązuje swoją treścią i

wywoдем prawnym do podstaw przyjęcia skargi kasacyjnej sformułowanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Pełnomocnik wskazał bowiem jedynie, że na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. wnosi o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej, jednak nie przytoczył żadnej z określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi.

Powyższego wymogu pełnomocnik skarżącego również nie wypełnił, co jednak musiałoby być poprzedzone poprawnym sformułowaniem podstaw skargi kasacyjnej, do których należałoby nawiązać w ramach wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania w oparciu o określoną (wybraną i oraz uzasadnioną) przesłankę jej przyjęcia, czego przede wszystkim nie uczynił.

Wniesiona przez pełnomocnika skarga kasacyjna, jako sprzeczna z zasadami profesjonalizmu, nie może być uznana za udzielenie pomocy prawnej, a tym samym zgodnie z utrwalonym już poglądem nie upoważnia go do skutecznego domagania się przyznania mu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej (por. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 11 maja 2006 r., I PK 276/05, LEX nr 1615992; z 20 września 2007 r., II CZ 69/07, OSNC 2008 nr 3, poz. 41, z 9 lutego 2018 r., I CZ 5/18, LEX nr 2483348).

Z powyższych względów skarga kasacyjna podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. W konsekwencji za niezasadny należało uznać wniosek o zasądzenie nieopłaconych kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

[K.A.S.]

[ms]

